

Nr 854

Av fru **Heurlin**, *angående straff för försök till frihetskränkande otukt och till våldförande.*

(Lika lydande med motion nr 675 i Första kammaren)

I 6 kap. 1 § brottsbalken stadgas:

Tvingar man kvinna till samlag genom våld å henne eller genom hot som innebär trängande fara, dömes för *våldtäkt* till fängelse, lägst två och högst tio år. Lika med våld anses att försätta kvinnan i vanmakt eller annat sådant tillstånd.

Är brottet med hänsyn till kvinnans förhållande till mannen eller eljest att anse som mindre grovt dömes för *våldförande* till fängelse i högst fyra år.

I 2 § samma kapitel stadgas:

Den som, i annat fall än i 1 § sägs, förmår någon till samlag eller annat könsligt umgänge medelst olaga tvång eller genom grovt missbruk av dennes beroende ställning eller övar könsligt umgänge med någon under otillbörligt utnyttjande av att denne befinner sig i vanmakt eller annat hjälplöst tillstånd eller är sinnessjuk eller sinnesslö, dömes för *frihetskränkande otukt* till fängelse i högst fyra år.

I 3 § stadgas:

Har någon könsligt umgänge med barn under femton år, dömes för *otukt med barn* till fängelse i högst fyra år.

Om gärningsmannen förgripit sig särskilt hänsynslöst mot barnet eller brottet eljest är att anse som grovt, skall dömas till fängelse, lägst två och högst åtta år.

I 4 § stadgas:

Har någon könsligt umgänge med annan av motsatt kön, som är under aderton år och som står under hans tillsyn vid skola, anstalt eller annan inrättning eller som eljest står under hans övervakning, vård eller lydnad, eller sker det under utnyttjande i annat fall av den underåriges beroende ställning, dömes för *otukt med ungdom* till fängelse i högst fyra år.

Detsamma skall gälla, om någon som fyllt aderton år har könsligt umgänge med annan av samma kön som ej fyllt aderton år eller ock, under omständigheter som angivas i första stycket, med annan av samma kön som är under tjugoett år.

Det händer, att åklagaren vid bedömandet av utredningsmaterialet beträffande dessa slag av brott anser 1 § tillämplig och väcker åtal jämlikt

detta lagrum men att under huvudförhandlingen sådana förändringar inträder beträffande bevismaterialet att åklagaren anser sig böra alternativt eller i stället återöppna en annan paragraf, måhända 2 eller 3 §.

Det kan också hända att åklagaren vid åtalsprövningen väl finner 1 § vara tillämplig men på grund av tveksamhet beträffande bevismaterialets hållbarhet finner det lämpligt med ett alternativyrkande.

6 kap. 10 § brottsbalken stadgar att för försök till våldtäkt, våldförande, otukt med barn eller otukt med ungdom skall dömas till ansvar enligt vad i 23 kap. stadgas. Försök till *frihetskränkande otukt* är sålunda ej straffbart.

Det förut anförda resonemanget i fråga om bevisningen gäller inte bara fullbordade brott utan även försöksbrott. Med hänsyn härtill synes det vara följdriktigt att jämväl försök till frihetskränkande otukt straffbelägges.

Därtill kommer — vilket är av än större vikt — att det är helt otillfredsställande att en person, som i andra fall än de i 1 § avsedda försöker förmå någon till samlag eller annat könsligt umgänge medelst olaga tvång eller grovt missbruk av dennes beroendeställning eller som försöker öva könsligt umgänge med någon under otillbörligt utnyttjande av att denne befinner sig i vanmakt eller annat hjälplöst tillstånd eller är sinnessjuk eller sinnesslö — men blir avbruten — skall undgå påföljd.

Just den kategori, som ifrågavarande paragraf omfattar, utgörs — frånsett dem som på grund av frivillig förtäring av berusningsmedel försatt sig i ett tillstånd av vanmakt — i regel av sådana, som utan egen förskyllan är särskilt värnlösa och därför också i detta hänseende särskilt utsatta. Icke minst gäller detta de sinnesslöa och dem som på grund av att de är rörelsehämmade befinner sig i ett hjälplöst tillstånd. Det synes sålunda vara angeläget att med hänsyn till bland annat dessa gruppers skydd straffbelägga jämväl försök till frihetskränkande otukt.

Härtill kommer dessutom att som regel brott av den svårhetsgraden, att straffmaximum utgörs av fyra års fängelse, är straffbara såsom försök.

Skulle beträffande något av de angivna brotten undantag göras från denna regel, skulle det i så fall gälla våldförande. I en av kommentarerna till brottsbalken står bland annat beträffande detta brott:

Om våldet eller hotet inte varit av särskilt grov art blir dock gärningen i sådana fall regelmässigt att bedöma som *våldförande* enligt andra stycket. Till våldförande kan även dömas, om brottet eljest är att anse som mindre grovt. Så kan vara fallet om kvinnan låtit bli att tillkalla hjälp, fastän detta varit möjligt, eller om hon föranlett eller tillåtit vissa närmanden från mannens sida.

Ofta gäller det här en kvinna, som i samband med viss spritförtäring tillåter och t. o. m. önskar vissa närmanden från mannens sida. Mannen kan, många gånger på goda grunder, ha fått den uppfattningen, att kvinnan inte har något emot sexuellt umgänge med honom. Om hon så vill dra sig ur, är det rätt naturligt om mannen likväl gör ett försök att genomföra ett samlag. Att någon för ett sådant försök skall dömas till straff, kan icke vara särskilt angeläget.

Under åberopande av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning beträffande frågan, dels huruvida icke jämväl försök till frihetskränkande otukt bör straffbeläggas och dels huruvida försök till våldförande bör vara straffbelagt.

Stockholm den 26 januari 1968

Dagmar Heurlin (h)

Nr 855

Av herr **Jansson m. fl.**, om sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern.

Med stöd av den motivering som anförts i motionen II: 638 hemställes,

att riksdagen måtte besluta att riksdagen för sin del måtte antaga sådan ändring av föräldrabalken, att den civilrättsliga myndighetsåldern sänkes till 18 år samt att vederbörande utskott måtte utarbeta för ifrågavarande lagändring erforderlig lagtext.

Stockholm i januari 1966

Axel Jansson (vpk) C. H. Hermansson (vpk) Erik Karlsson (vpk)

Henning Nilsson (vpk)

Sven Hector (vpk)
